STAREŠINSKI SASTAV ŠTABA DRUGE LIČKE BRIGADE I ŠTABOVA NJENIH BATALJONA OD STVARANJA BRIGADE DO KRAJA RATA[502]»

ŠTAB BRIGADE

KOMANDANTI

Milan Ljubiše Šakić (Mićun), rođen 1915. godine u trgovačkoj porodici u Udbini. Po zanimanju učitelj, predratni član KPJ. Brigadom komandovao od osnivanja do početka januara 1943, a tada preuzeo dužnost načelnika štaba 6. divizije. Rat završio na dužnosti komandanta 11. korpusa Jugoslovenske armije. Penzionisan u činu general-pukovnika, umro 1971. godine u Beogradu. Narodni heroj Jugoslavije.

Od početka januara do 13. juna 1943. godine brigadom je komandovao Mile Uzelac (Miloš), rođen u Crnoj Vlasti 1913, vazduhoplovni podoficir. Rat završio kao komandant divizije. Narodni heroj, general-potpukovnik u penziji, živi u Rijeci.

Komandant brigade 13. juna 1943. godine postao je Dušan Dane Dotlić rođen u Nebljusima 1913. godine, aktivni podoficir. Međutim, zbog nezalečenih rana dužnost je preuzeo u prvoj polovini jula u okolini Knina. Brigadom je komandovao do 27. marta 1944. godine, kada je preuzeo dužnost načelnika štaba 6. proleterske divizije. Penzionisan u činu general-majora, živeo u Beogradu, poginuo u saobraćajnoj nesreći 1975. godine.

Od 27. marta 1944. pa do kraja rata brigadom je komandovao Dragan Mile Rakić, rođen u Širokoj Kuli 1914. seljak. Radio je i živeo u Beogradu. Poginuo je 1959. godine u saobraćajnoj nesreći u Beogradu u činu pukovnika. Narodni heroj Jugoslavije.

POLITIČKI KOMESARI

Petar Petra Babić (Pepa), rođen u Ličkom Tiškovcu 1919. godine, mašinbravar. Na dužnosti bio do početka januara 1943. godine, kada je prešao na dužnost u štab divizije. Narodni heroj, sada general-pukovnik u penziji, živi u Beogradu.

Od početka januara do aprila 1943. godine, na ovoj dužnosti je bio Đuro Danila Stanković, rođen 1914. godine u Sjedinjenim Američkim Državama, poreklom iz Trnavca (Korenica), svršeni pravnik i advokatski pripravnik. Kasnije je otišao na novu dužnost. Sada penzioner SSUP-a živi u Beogradu.

Od aprila 1943. do decembra 1944. godine na dužnosti komesara brigade bio je Branko Ilije Damjanović rođen u Srbu 1922. godine, student. Posle rata je bio podsekretar u SSUP-u Jugoslavije, a sada penzioner, živi u Beogradu.

Poslednji ratni komesar brigade, od decembra 1944. godine do kraja rata, bio je Milan Pavičić, rođen u Škarama 1924. godine, đak učiteljske škole. Sada je u penziji i živi u Zagrebu.

502) U nedostatku pouzdanijih istorijskih izvora autor se u rekonstrukciji pojedinih štabova, osloncem na parcijalne podatke, koristio svojim i sećanjima svojih drugova iz brigade, od kojih se neki dugo vremena bili istaknuti rukovodioci u pojedinim štabovima.

ZAMENICI KOMANDANTA

Lazo Radaković, rođen u Mogoriću 1913. godine, aktivni podoficir. Na dužnosti je ostao do početka novembra 1942. godine, kad je otišao na novu dužnost. Narodni heroj, živi u Beogradu kao general-potpukovnik u penziji.

Kratko vreme u decembru ovu dužnost je obavljao Dušan Dotlić ali je krajem decembra otišao iz brigade na novu dužnost. Posle njega, do 24. januara na ovoj dužnosti se nalazio dotadašnji operativni oficir Đurađ Pokrajac.

Od februara do 5. jula 1943. godine na dužnosti zamenika komandanta nalazio se Dragan Rakić. Od tada do septembra iste godine na ovoj dužnosti je bio Danilo Damjanović (Danić), rođen u Kunovcu 1915. godine, policijski službenik. Narodni heroj, general-major u penziji, živi u Beogradu.

Do novembra 1944. godine na dužnosti zamenika komandanta, odnosno kada je ova funkcija zamenjena funkcijom načelnika štaba (koji je istovremeno bio i zamenik komandanta), nalazio se Ljubomir Medić Brzica, rođen u Doljanima (D. Lapac) 1913, žandarm. Poginuo na dužnosti komandanta 3. ličke brigade 7. aprila 1945. godine u borbama oko Vrbanje.

Od decembra 1944. godine do 7. aprila, pored načelnika štaba, u štabu se kao zamenik komandanta nalazio Dane Dmitra Ugarković, rođen u Komiću 1919. godine. Seljak. Posle Medićeve pogibije postavljen za komandanta 3. ličke brigade. Sada pukovnik u penziji, živi u Beogradu.

Na dužnosti načelnika štaba brigade od decembra 1944. godine do kraja rata nalazio se Vladimir Mandarić, rođen u Vrepcu 1920. godine, podoficir. Sada pukovnik u penziji, živi u Beogradu.

ZAMENICI POLITIČKOG KOMESARA

Bogdan Nikole Vujinović, rođen u Divoselu 1919. godine, učitelj, nalazio se na dužnosti do oktobra 1942. a tada je otišao na drugu dužnost. Sada je general-major u penziji, živi u Divoselu (Gospić).

Do oktobra 1943. godine na ovoj dužnosti nalazio se Simo Mrda, rođen u Birovači (D. Lapac) 1914. obućarski radnik. Sada je pukovnik u penziji, živi u Zagrebu.

Od oktobra 1943. godine do 2. oktobra 1944, kada je postavljen za komesara 6. proleterske ličke divizije, na dužnosti zamenika komesara bio je Nikola Jovana Pejnović (Nikica), rođen u Tuku (Korenica) 1921. godine. Sada general-pukovnik u penziji, živi u Beogradu.

Posle njega, na ovu dužnost je došao i do kraja rata na njoj ostao Jovo Manojla Hinić, rođen u Debelom Brdu 1923. godine, seljak. Sada je general-major u penziji, živi u Beogradu.

OPERATIVNI OFICIRI

Od stvaranja brigade do decembra 1942. godine na ovoj dužnosti je bio Đurađ Rade Pokrajac (Đuđa), rođen u Bruvnu 1919. godine, aktivni inžinjerijski podoficir. Živeo, radio i penzionisan u Beogradu u činu general-potpukovnika, umro 1981. godine.

Kratko vreme u januaru i februaru 1943. godine dužnost je obavljao Milan Jovana Sever, rođen u Buniću 1920, odrastao u Jošanu, aktivni podnarednik. U borbama za Široku Kulu junački pao kao komandant 1. bataljona ove brigade.

Od maja 1943. godine do septembra iste godine na ovoj dužnosti su se smenjivali Danilo Damjanović i Ljubomir Medić. Od oktorba 1943. godine do početka januara 1944. godine na dužnosti operativnog oficira bio je Ilija Ilije Palija, rođen u selu Orahova kod Bosanske Gradiške 1915. godine, žandarm,[503]» da bi se potom vratio na raniju dužnost komandanta 1. bataljona.

503) Uzbudljiva je sudbina ovoga krajiškog delije, omiljenog ličkog junaka. Aprilski rat ga je zatekao na službi u žandarmerijskoj stanici Gračac (Lika), gde je sa ostalima pružio Italijanima otpor ispred mesta kod Štikadskog mosta, tu je bio teško ranjen i zarobljen. Lečen je u Šibeniku i Zadru, potom osuđen na smrt ali mu je kazna zamenjena večitom robijom. No, on iz zatvora uspeva pobeći i krije se u selima severne Bukovice do septembra 1941. Tada se sastaje sa Stanišom Opsenicom

Posle njega, od januara 1944. godine pa do kraja rata nije se moglo utvrditi ko je, kada i koliko bio na ovoj dužnosti.

OBAVEŠTAJNI OFICIRI

Od stvaranja brigade pa do oktobra 1942. godine ovo mesto izgleda nije bilo ni popunjeno (ili se bar nije moglo utvrditi koje bio na njemu). Tada je za obaveštajnog oficira došao Branko Marka Stjelja, rođen u Donjem Lapcu 1922. godine, učitelj i na njemu ostao do 28. novembra 1942. godine, kada je, kod Dvora na Uni, postavljen za komesara 3. bataljona, da bi na toj dužnosti već naredne noći poginuo.

Od prvih meseci 1943. godine do januara 1944. godine dok je delokrugovabeštajnog oficira obuhvatao obaveštajnu i kontraobaveštajnu delatnost, na ovoj dužnosti je bio Jovan Kovač, rođen u Širokoj Kuli 1912. godine, da bi od maja 1944. godine i zvanično postao oficir OZN-e (kada je ova funkcija uvedena), ostavši do kraja u toj službi. Sada je penzioner SSUP-a, živi u Beogradu.

Pošto je do tada jedinstvena obaveštajna služba razdvojena na vojnoobaveštajnu i kontraobaveštajnu delatnost, na dužnost vojnoobaveštajnog oficira postavljen je početkom januara 1944. godine Đorđe Jovana Orlović, rođen u Srednjoj Gori 1919. godine, seljak. Na dužnosti je ostao do 7. juna 1944. godine, kada je sa grupom starešina upućen u Liku u 35. ličku diviziju i time trajno napustio brigadu. Sada je pukovnik u penziji, živi u Beogradu.

Posle njega na ovu dužnost je postavljen Rade Dane Mirković, rođen 1922. godine u Komićskom Poljicu, opštinski pisar na Udbini. Poginuo u rejonu Zelengora - Pivska planina prilikom marša u Srbiju.

Umesto njega na dužnost je došao Luka Martinović, dotada obaveštajni oficir 1. bataljona i na njoj ostao do oktobra.

Od tada pa do kraja rata na dužnosti obaveštajnog oficira, po nekim sećanjima bio je Milan Ugarković, rodom iz Perušića.[5041]

INTENDANTI

Od osnivanja brigade do marta 1943. godine na ovoj dužnosti je bio Dušan Marelj (Dujo), rođen u Buniću, metalski radnik. Sada je pukovnik u penziji, živi u Nišu.

Od marta do maja 1943. godine intendant brigade je bio Vlajko Delić, rođen u Bjelopolju 1910. godine, seljak. Sada je pukovnik u penziji, živi u Beogradu.

Posle njega, od juna do oktobra 1943. godine, na dužnosti je bio Nikola Adžić (Adžija), rođen 1914. u Frkašiću, seljak. Umro 1982. godne u Beogradu.

U oktobru 1943. godine dužnost je preuzeo Nikola Radaković (pravo ime Vladimir) je rođen u Jošanu 1914. godine i na dužnosti ostao do aprila 1944. godine. Umro je posle rata u činu majora u Beogradu.

Potom je dužnost preuzeo njegov dotadašnji pomoćnik Rade Miče Delić, rođen 1916. u Ličkom Petrovom Selu, koji je ujesen 1944. godine postao komandant pozadine Druge brigade. Sada je pukovnik u penziji, živi u Beogradu.

Do kraja rata na dužnosti intendanta bio je Proko Dmitrašinović, rođen 1910. u Buniću. Posle rata se kolonizirao u Bačku.[5051]

i Dmitrom Zaklanom koji su prodajom stoke nabavljali oružje. Sa njima dolazi na Ljubovo i u prvim borbama ističe se hrabrošću i dovitljivošću, naročito u borbama oko Korenice sa Italijanima. Mada je usled ranjavanja vidno hramao nije napuštao brigadu niti se žalio na iznemoglost. Uvek bodar i pun optimizma podsticao je zdrave, hrabrio posustale i pomagao iznemogle. Sve do tragičnog kraja nalazio se u prvim redovima jedinice kojom je komandovao. Kod sela Lipovca (Srem) smrtno je ranjen 5. aprila 1945. godine na dužnosti Komandanta artiljerijske brigade 6. divizije, a već sutradan je umro u bolnici u Sremskoj Mitrovici i sahranjen u gradskom parku. Njegovu brojnu porodicu u selu Orahovu ustaše su uništili sve sem jedne sestre. Narednog dana, po njegovoj sahrani, pored njega u parku je sahranjen njegov bliski ratni drug Ljubomir Medić Brzica, komandant 3. ličke brigade.

504) Sa autorom, oslanjajući se na parcijalne podatke iz istorijskih izvora, u rekonstrukciji su učestvovali: Jovo Hinić, Nikola Pejnović, Dane Ugarković, Jovo Kovač i drugi.

505) Rekonstrukcija izvedena po kazivanju Rade Delića, koji je ceo rat proveo u intendanturi 2. brigade. Međutim, rekonstrukcija intendanata bataljona, kao i šefova saniteta u brigadi i bataljonima, usled odsustva podataka i svedoka nije mogla biti izvedena.

ŠTAB 1. BATALJONA[506]

KOMANDANTI

Tomica Jovana Popović, rođen u Donjem Lapcu 1915. godine, aktivni narednik, na dužnosti ostao do novembra 1942. godine, kada je na kratko vreme otišao za zamenika komandanta brigade a potom u decembru otišao na druge dužnosti van brigade. Narodni heroj, umro 1966. godine u činu general-potpukovnika.

Od novembra 1942. godine do februara 1943. godine bataljonom je komandovao Dragan Rakić, a potom Milan Sever sve do 8. aprila 1943. godine, kada je poginuo u Širokoj Kuli.

Od tada pa do oktobra 1943. godine bataljonom je komandovao, uz dva prekida zbog ranjavanja, Ilija Palija. Pošto je on koncem aprila bio ranjen na Baškim Oštarijama, a potom i 26. jula na Kijevu (rejon Knina), bataljonom je u tim intervalima njegovog lečenja privremeno komandovao Bude Divjak do tada komandant rasformiranog 5. mitraljeskog bataljona, koji je imao zaduženje u štabu brigade.

Od oktobra do decembra 1943. godine na ovoj dužnosti se nalazio Milan Tankosić, rođen 1913. godine u selu Dugopolje (Srb), metalski radnik, posebno se istakao u drami 4. bataljona koja se odigrala 15. januara 1943. godine u Gračacu. Umro je u Beogradu 1971. godine u činu general-majora u penziji.

Pošto je Tankosić teže ranjen 16. decembra 1943. godine u miniranoj kući iznad Šuice, komandovanje bataljonom je početkom januara ponovo preuzeo Ilija Palija i vodio ga sve do oslobođenja Valjeva, septembra 1944. godine, kada je otišao na novu dužnost i definitivno napustio brigadu.

Posle njega na dužnost je stupio njegov dotadašnji zamenik Petar Koje Rašeta (Pejo), rođen u Gajinama 1920. godine, seljak. Sada je pukovnik u penziji, živi u Beogradu.

Početkom novembra dužnost je preuzeo Ilija Milana Rašeta (Ico) rođen 1915. godine u Mišljenovcu, koji je načelu bataljona hrabro poginuo 22. januara 1945. godine kod sela Ilinaca u Sremu.

Od tada pa do kraja rata bataljonom je komandovao Radovan Sime Dozet, rođen 1919. godine u Pećanima, radnik. Sada je penzioner, živi u Beogradu.

POLITIČKI KOMESARI

Od ulaska u brigadu pa do oktobra 1942. godine na ovoj dužnosti je bio Simo Mrda, a potom do kraja aprila 1943. godine Jovo Bogdanović.

Oko 1. maja 1943. godine pa do maja 1944. na ovoj dužnosti je bio Ilija Stevana Milošević, rođen 1917. u Lapačkim Koritima, rudarski radnik. Sada je u penziji, živi u Beogradu.

Posle njega, od maja do decembra 1944. godine na dužnosti komesara bataljona bio je Milan Pavičić.

Do kraja rata na ovoj dužnosti je bio Mile Knežević, rođen u Širokoj Kuli 1921. godine. Sada je potpukovnik u penziji, živi u Beogradu.

ZAMENICI KOMANDANTA

Od ulaska u brigadu pa do kraja septembra 1942. godine zamenik komandanta bio je Dušan Dotlić, kada je otišao za komandanta 4. bataljona, a posle nejga Stevan Rašeta (Steviša) do decembra 1942. godine, kada je od Dotlića preuzeo komandovanje 4. bataljonom.

Od tada pa do 24. januara 1943. godine na ovoj dužnosti se nalazio Đorđe Orlović.

Posle njega dužnost je preuzeo Stojan Dragaš, rođen 1915. godine u Šalamuniću, radnik i na njoj ostao do oktobra 1943. kada je otišao za zamenika komandanta Ličkog partizanskog odreda. Umro u Beogradu sedamdesetih godina u činu majora u penziji.

Od oktobra 1943. godine do kraja avgusta 1944. na dužnosti zamenika je bio Mirko Petra Medić, rođen 1914. u Doljanima (D. Lapac), trgovački pomoćnik. Sada je pukovnik u penziji, živi u Beogradu.

506) U rekonstrukciji učestvovali: Stevo Stjelja, Marko Šašić, Mirko Medić, Ilija Milošević, Pejo Rašeta a konsultovani su Milan Orlić i Dane Ćuić.

Posle njega pa do kraja septembra 1944, na ovoj dužnosti se nalazio Petar Rašeta (Pejo).

Nakon oslobođenja Beograda pa do pogibije na sremskom frontu u rejonu Komletinaca (Srem), na ovoj dužnosti se nalazio Dušan Mile Vlaisavljević, rođen u Trnovcu 1918. godine, aktivni podoficir.

Neko vreme, mart-april 1945. godine na ovoj dužnosti se nalazio Simo Nikole Galin, rođen 1918. (Vrtoče - Bosanski Petrovac), radnik. Sada je pukovnik u penziji i živi u Beogradu.

ZAMENICI POLITIČKOG KOMESARA

Prilikom ulaska u brigadu pa do oktobra 1942. godine na ovoj dužnosti bio je Ilija Milošević.

Potom je, početkom decembra dužnost preuzeo Dane Vladimira Cuić, rođen u Ćuić Krčevini (Korenica) 1922. godine i na njoj ostao do aprila 1943. godine. Sada general-pukovnik, živi i radi u Beogradu.

Od maja 1943. do oktobra 1944. godine zamenik komesara bataljona je bio Mile Prič̆a, rođen u Klašnjici (Korenica) 1919. godine. Sada je pukovnik u penziji, živi u Beogradu.

Krajem oktobra 1944. godine dužnost je preuzeo Milan Mojsija Orlić, rođen 1924. godine u Vedašiću (Korenica) i tu je, osim prekida u novembru do polovine decembra zbog ranjavanja, ostao do kraja rata. Sada je pukovnik u penziji, živi u Beogradu.

Za vreme njegovog lečenja (novembar-decembar) dužnost je obavljao Petar Hinić, rođen 1922. godine u Debelom Brdu. Sada je pukovnik u penziji, živi u Beogradu.

OPERATIVNI OFICIRI

Stevan Rašeta (Steviša) bio je na ovoj dužnosti od stvaranja brigade do septembra 1942. godine, a potom je izvesno kraće vreme u oktobru (zbog ranjavanja krajem oktobra) na dužnosti proveo Petar Andrija Rašeta, rođen 1915. godine u Gajinama (D. Lapac), aktivni podoficir. Sada je pukovnik u penziji, živi u Beogradu.

Od novembra 1942. do aprila 1943. godine na ovoj dužnosti je bio Marko Ljuština, rođen u Glibodolu (Otočac), aktivni narednik, umro 1982. godine kao pukovnik u penziji.

Kraće vreme (april-maj) na ovoj dužnosti je proveo Boško Nikolić, rodom iz Srema, aktivni poručnik. Sada je pukovnik u penziji, živi u Beogradu.

U vremenu od juna do decembra 1943. godine na položaju operativnog oficira bio je Milan Vukmirović, rođen u Svračkovom Selu 1920. godine. Sada je pukovnik u penziji, živi u Ljubljani. O ličnostima koje su kasnije bile na ovoj dužnosti ili odgovarajućem položaju nema podataka.

OBAVEŠTAJNI OFICIRI

Na ovoj dužnosti prilikom ulaska bataljona u brigadu bio je Branko Stjelja, a posle njega Rade Stojana Kljajić, rođen u Birovači (D. Lapac) i na njoj ostao da početka 1943. godine, umro 1943. godine.

Od oktobra 1943. do leta 1944. godine na dužnosti se nalazio Luka Martinović, rodom iz Crne Gore, pravnik (došao nakon kapitulacije Italije). Sada pukovnik u penziji, živi u Beogradu.

Potom je, po nekim sećanjima, do oslobođenja Beograda bio Ivo Ratković, iz okoline Perušića, grafički radnik. Ostali koji su bili na ovom položaju nisu se mogli utvrditi.

ŠTAB 1. BATALJONA[506]

KOMANDANTI

Staniša Opsenica, rođen u Ljubovu 1913. godine, organizator i predvodnik ustanka u ovome kraju. Jedan od najpopularnijih ličkih junaka i komadanta iz ustanka, pa ga je narod još za života u pesmi opevao. Junački'je pao na čelu svoga bataljona u Gračacu 15. januara 1943. godine, narodni heroj.

Kraće vreme, ujesen 1942. godine, dok su Staniša i njegov zamenik bili na oficirskom kursu, dužnost komandanta je vršio Jovan Staniša Ćurčić, rođen u Komiću 1913. godine, koji je, zbog neuspeha, u napadu na Dvor na Uni, 28. novembra smenjen i poslat za komandira 2. čete 4. bataljona i na toj dužnosti poginuo 15. januara 1943. godine u Gračacu.

Posle pogibije Staniše Opsenice u Gračacu (15. januara 1943), bataljonom je do kraja februara komandovao njegov dotadašnji zamenik Rade Vuje Ratković, rođen u Šalamuniću 1913. godine, mornarički podoficir. Sada je kapetan bojnog broda u penziji, živi u Rijeci.

Od početka marta 1943. pa do početka maja iste godine bataljonom je komandovao Danilo Damjanović, kada je otišao na dužnost operativnog oficira brigade.

Od maja 1943. godine pa do decembra 1944. godine komandant bataljona je bio Dane Ugarković.

Posle njega, do kraja rata, bataljonom je komandovao Dušan Jove Opačić (Čaruga), rođen u Dnopolju 1919. godine, seljak. Umro je u Beogradu u činu potpukovnika 1956. godine.

POLITIČKI KOMESARI

Jovo Stojana Bogdanović, rođen u Končarevom Kraju 1915, šumski radnik bio na ovoj dužnosti od ulaska u brigadu do oktobra 1942. godine, kada je premešten u 1. bataljon. Sada je general-major u penziji, živi u Beogradu.

Posle njega, dužnost je poverena Stevi Milana Žuniću, rođenom 1919. godine u Donjem Lapcu, zanatliji. Na ovoj dužnosti je ostao do 28. novembra, kada je smenjen (zajedno sa Ćurčićem) i poslat za komesara čete u 1. bataljon na kojoj je dužnosti teško ranjen u borbama oko Lovinca. Sada je penzioner SSUP-a, živi u Beogradu.

Istog dana umesto njega dužnost je preuzeo Kamilo Pamuković, rodom iz Dalmacije (ostalo nepoznato), koji je već narednog dana poginuo kod Dvora na Uni.

Od tada pa do 14. juna, kada je poginuo u rejonu Radučić-Mokro Polje (Dalmacija), komesar bataljona je bio Petar Jove Balać (Žika), rođen u selu Kruge (D. Lapac) 1915. godine, bravar.

Posle toga, na ovu dužnost je postavljen Stevo Manojla Hinić, rođen u Debelom Brdu 1921. godine i na njoj ostao do 14. septembra 1943. godine. Sada je penzioner, živi u Zagrebu.

Potom je za komesara postavljen Bogdan Ilije Ćuić, rođen 1921. u Ćuić Krčevini i na njoj ostao sve do pogibije 31. oktobra 1944. godine u borbi oko Velikih Radinaca u Sremu.

Od tada pa do kraja rata na dužnosti komesara je bio Božo Narančić, rođen u Jošanu 1915, seljak. Sada je penzioner, živi u Beogradu.

ZAMENICI KOMANDANTA

Rade Vuje Ratković bio na ovoj dužnosti od stupanja u brigadu do 15. januara 1943. godine, kada je preuzeo komandovanje bataljonom.

Od tada pa do maja 1943. godine na ovaj dužnosti je bio Dane Ugarković, kada je postavljen za komandanta istog bataljona.

Posle toga, pa do decembra 1943. godine na ovoj dužnosti je bio Vladimir Božić, rođen u Vrepcu 1919. godine, radnik. Sada je oficir u penziji u Beogradu.

Kratko vreme, krajem decembra i početkom januara 1944, na ovom položaju je bio Đorđe Orlović, kada je otišao za vojnoobaveštajnog oficira brigade.

Posle toga, na dužnost zamenika komandanta nalazio se Ilija Rašeta (Ico) sve do novembra 1944. kada je u rejonu Fruške gore postavljen za komandanta 1. bataljona.

O ličnostima koje su kasnije obavljale ovu dužnost nema podataka ni u sećanjima konsultovanih.

ZAMENICI POLITIČKOG KOMESARA

Pri ulasku bataljona u brigadu na ovoj dužnosti je bi Dušan Bože Ratković, rođen u Šalamuniću 1919. godine, zanatlija. Sada je penzioner SUP-a, živi u Zagrebu. Na dužnosti je bio do početka oktobra.

Mesto njega na dužnost je postavlje Petar Pantelije Hinić (Pejica), rođen u Debelom Brdu 1921. trgovački pomoćnik. Poginuo je hrabro u jurišu 28. novembra 1942. godine u napadu na Dvor na Uni.

Od decembra 1942. godine do maja 1943. godine na dužnosti zamenika komesara bio je Ilija Milošević.

Od tada do polovine avgusta iste godine na ovoj dužnosti je Jovo Manojla Hinić.

Do polovine septembra 1943. godine zemenik komesara je bio Nikola Dane Vukobratović, rođen 1920. godine u Grabušiću, trgovački pomoćnik.

Posle njega na ovu dužnost postavljen je Dane Barać (Dako) rođen u Svračkovom Selu, po zanimanju zanatlija. Sada je pukovnik u penziji, živi u Zagrebu.

Od tada pa do kraja rata na ovome položaju je bio Milan Rapajić (Mića), rođen u Jezercu (Plitvice) 1922. godine, seljak. Sada je penzioner SSUP-a živi u Beogradu.

OPERATIVNI OFICIRI

Prilikom ulaska bataljona u brigadu na ovome položaju nalazio se Dušan Čović, rođen u Kuzmanovači 1914. godine, aktivni podoficir. Teško je ranjen u napadu na Udbinu i kasnije podlegao ranama u toku četvrte neprijateljske ofanzive.

Potom je da dužnosti bio Petar Krtinić, rođen u Klapavicama, koji je takođe teže ranjen u napadu na Gračac.

Od maja 1943. godine pa do oktobra iste godine na ovome položaju se nalazio Milan Tankosić.

Zatim je na taj položaj postavljen Tanasije Smiljanić, rođen u Pišaću (sada: Krbava) 1917. godine i na njemu ostao do oktobra meseca 1944. godine, kada je ostao u Beogradu na dužnosti. Umro je kao penzioner u Apatinu.

O ostalim ličnostima koje su se eventualno nalazile na ovome položaju nema podataka.

OBAVEŠTAJNI OFICIRI

Osim Jove Kovača za koga se zna da je na ovoj dužnosti bio od ulaska bataljona u brigadu pa do početka januara 1943. godine, nije se moglo utvrditi koje kasnije obavljao ovu dužnost.[507]

507) U rekonstrukciji učestvovali: Jovo Hinić, Dane Ugarković, Nikola Vukobratović, a konsultovani Jovo Bogdanović, Milan Orlić i Dušan Ratković.

ŠTAB 1. BATALJONA[506]

KOMANDANTI

Dragan Rakić je komandovao bataljonom od ulaska u brigadu do potkraj novembra 1942. godine, kada je preuzeo komandovanje 1. bataljonom.

Komandu je predao svome zameniku Dušanu Luke Ćosiću, rođenom u Rebiću 1918. godine, seljaku. Na dužnosti je ostao kratko vreme, pošto je 28. novembra, zbog neuspeha u napadu na Dvor na Uni, smenjen sa dužnosti. Sada u penziji, živi u Apatinu.

Umesto njega komandovanje bataljonom povereno je Milanu Stevana Vukadinoviću, rođenom u Gradini (Korenica) 1920. godine. Dotada je bio zamenik komandanta 4. bataljona, i na prvom zadatku, naredne noći, poginuo je iznad Dvora.

Početkom decembra 1942. komandant bataljona postaje Milan Sever i na toj dužnosti ostaje do početka januara 1943. godine, kada odlazi za operativnog oficira brigade.

Dužnost preuzima Ivan Tome Grahovac, rođen u Ramljanima 1913. godine, aktivni narednik, koji na dužnosti ostaje do početka maja 1943. godine. Pokretu je pristupio u rano proleće 1942. dobrovoljno prebegavši iz domobrana. Brzo je sticao poverenje, dospevši do komandanta bataljona. Sada je u penziji, živi u Zagrebu.

U maju dužnost komandanta je poverena Jovi Nikole Sadžaku (Jocanu), rođenom 1913. godine u Šalamuniću, koji na njoj ostaje sve do pogibije 3. jula 1943. godine u rejonu Plavno (Dalmacija).

Zatim je komandant bataljona postao Duka Bude Sladić, rođen u Šalamuniću. Na dužnosti je ostao dugo, sve do oktobra 1944. godine. Umro je 1978. godine u Zagrebu kao pukovnik u penziji.

Posle njega, komandovanje bataljonom je povereno Jovanu Luke Bosniću, rođenom u Rebiću 1919. godine. On je ceo rat proveo u istom bataljonu, od njegovog osnivanja do kraja rata, prešavši tokom teškog vojevanja put od neustrašivog bombaša i puškomitraljesca do komandanta bataljona. Bataljonom je uspešno komandovao u rovovima i u proboju sremskog fronta sve do 19. aprila 1945. godine, kada je u oštroj borbi za Varoš (predgrađe Slavonskog Broda) teško ranjen. Sada je pukovnik u penziji, živi u Beogradu.

Posle je komandant bataljona postao Simo Nikole Galin, rođen 1918. godine u selu Vrtoče kod Bosanskog Petrovca. On je narednog dana lakše ranjen u borbi za Varoš, ali je produžio uspešno komandovanje bataljonom do okončanja rata na periferiji Zagreba. Sada je pukovnik u penziji, živi u Beogradu.

POLITIČKI KOMESARI

Od ulaska u brigadu pa do oktobra dužnost komesara vršio je Rade Miloša Korać (Raco), rođen u Visuću 1919. godine, krojački radnik. Predratni član KPJ. Junački je pao u Gračacu 15. januara 1943. godine, na dužnosti zamenika komesara 4. bataljona, vršeći toga dana (zbog izostanka komesara) istovremeno i dužnost komesara 4. bataljona.

U oktobru dužnost komesara je preuzeo Sava Petra Dopuđa, rođen u Ćojluku (Udbina) 1915. godine, radnik, koji je početkom ustanka. 7. jula napustio Beograd i otišao u partizane, da bi tokom leta iz Srbije u Bosansku Krajinu stigao sa proleterskim brigadama, odakle je upućen u ličke jedinice. Na dužnosti je uz izvesne prekide ostao do marta 1943. godine. Poginuo na dužnosti komesara Komande kninskog područja u Stankovcima decembra 1944. godine.

Potom je dužnost preuzeo do oktobra 1944. godine, njegov dotadašnji zamenik Jovo Bože Grković (Jovica), rođen u Srednjoj Gori 1919. godine. Sada je general-major u penziji, živi u Beogradu.

Od oktobra do decembra 1944. godine na dužnosti komesara je bio Mile Priča, sada je pukovnik u penziji, živi u Beogradu. Posle njega, od oktobra 1944. do marta 1945. godine, na ovoj dužnosti se nalazio Božo (ili Bogdan) Obradović, rođen u Doljanima (D. Lapac) 1917. Sada pukovnik u penziji, živi u Rijeci.

U martu 1945. godine komesar bataljona je postao Tomo Milić iz okoline Šibenika (ostali podaci nepoznati).

ZAMENICI KOMANDANTA

Od osnivanja bataljona i ulaska u brigadu, pa do 28. novembra 1942. godine na ovoj dužnosti se nalazio Dušan Ćosić.

Posle njega, po nekim sećanjima, od prvih meseci 1943. pa do septembra iste godine, na ovoj dužnosti su se smenjivali Dušan Ćuić, rodom iz Ćuić Krčevine i Dmitar Ivančević, rodom iz Švice (Otočac).

Od oktobra 1943. do marta 1944. godine na ovoj dužnosti nalazio se Milan Drakulić, kada je otišao za komandanta 4. bataljona.

Posle njega, do oktobra 1944. godine, na dužnosti zamenika komandanta bio je Jovan Bosnić, kada je postao komandant istog bataljona.

Zamenik komandanta zatim je postao Branko Bajić (Baja), rođen u Gajinama (D. Lapac) 1919. godine i obavljao je tu dužnost do kraja rata. Sada je major u penziji, živi u Karlovcu.

ZAMENICI POLITIČKOG KOMESARA

Od osnivanja brigade na ovoj dužnosti je bio Rade Korać.

Od oktobra 1942. godine, pa do marta 1943. godine na dužnosti zamenika komesara bio je Jovo Grković (Jovica), s tim što je u dva navrata, kada je on bio duže odsutan, ovu dužnost vršio Dušan Ratković (na primer za vreme borbi oko Dvora i Gračaca), odakle je otišao za komesara 4. bataljona. Početkom marta 1943. godine Grković je preuzeo dužnost komesara istog bataljona

Zamenik komesara postao je Mile Dane Banić, rođen u Mekinjaru 1919. godine i tu dužnost je sa izvesnim prekidom, obavljao sve do oktobra 1944. godine.

Zbog njegove odstutnosti, neko vreme april-maj 1943. godine na ovoj dužnosti se nalazio Dane Ćuić, odakle je otišao na dužnost zamenika komesara 3. ličke brigade.

Posle Banića, pa do početka marta 1945. godine na ovoj dužnosti je bio Milan Hinić, rođen u Kozjanu 1923. godine. Sada je pukovnik u penziji.

Posle njega pa do kraja rata na dužnosti je bio Salih Osmanbegović iz okoline Tuzle. Sada je pukovnik u penziji, živi u Sarajevu.

OPERATIVNI OFICIRI

Od osnivanja bataljona i ulaska u brigadu, pa do decembra 1942. godine, na ovoj dužnosti je bio Đorđe Orlović, kada je otišao za zamenika komandanta 1. bataljona.

Posle njega ovo mesto duže vreme nije bilo popunjeno, ali se pri rekonstrukciji nije moglo utvrditi ko je to obavljao.

Od oktobra 1943. godine do oktobra 1944. godine i oslobođenja Beograda na ovoj dužnosti se nalazio Milan Barać.

Posle njega na ovu dužnost je došao Blanuša (ostali podaci nepoznati).

OBAVEŠTAJNI OFICIRI

Od osnivanja bataljona i njegovog ulaska u brigadu, pa do proleća 1943. godine obaveštajni oficir bataljona bio je Blagoje Divjak, rodom iz Turjanskog, zanatlija.

Ostali, koji su eventualno bili na ovoj dužnosti, nisu se mogli utvrditi, mada se drugovi koji su učestvovali u rekonstrukciji iz tadašnjeg štaba bataljona sećaju i Baraća kao obaveštajnog oficira (iako je on oktobra 1943. postavljen za operativca), pa je moguće da je obavljao obe dužnosti.[5081]

508) U rekonstrukciji sa autorom učestvovali su: Jovo Grković (Jovica), Ilija Tepavac, Sava Sarač, Jovan Bosnić, a konsultovani Marko **Sašić,** Dušan Ratković i drugi.

ŠTAB 1. BATALJONA[506],

KOMANDANTI

Prilikom ulaska u brigadu bataljonom je komandovao Milan Sijan, rođen u Kupirovu (Srb) 1914. godine, obalski radnik. Na dužnosti je ostao do septembra kada je bio teško ranjen u Kosinju (selu Vukelić). Otišao na lečenje, a time i iz brigade. Narodni heroj, general-major u penziji, živi u Beogradu.

Od septembra do decembra 1942. godine bataljonom je komandovao Dušan Dotlić.

Do 15. januara 1943. godine komandovao je Števan Mile Rašeta (Steviša), rođen 1910. godine u Donjem Lapcu, službenik. Bio je jedan od onih junaka koji i u najtežim situacijama ne poznaju strah, a u jurišu su uvek u prvim redovima, najčešće na čelu i među bombašima, mada se to od njega nije tražilo. I tako sve do poslednjeg podviga u Gračacu, kada je junački pao na čelu svoga bataljona.

U međuvremenu, do dolaska novog komandanta, bataljonom je komandovao, uglavnom ga sređivao, popunjavao i osposobljavao za naredne borbene zadatke (posle teškog poraza u Gračacu) Milanko Mihovilović, rođen u Škarama, aktivni podoficir, da bi potom bio povučen ra raspolaganje štabu korpusa i time otišao iz brigade, sada je pukovnik u penziji i živi u Zagrebu.

U februaru 1943. godine komandovanje bataljonom povereno je Milanu Stevana Obradoviću (Miči), rođenom u Mišljenovcu 1918. godine, zanatliji. Bataljonom je veoma uspešno komandovao sve do proleća 1944. godine, kada je upućen za slušaoca Više oficirske škole Vrhovnog štaba u Drvaru. Ovde je 25. maja, sa sovjetskim automatom u ruci, kojim ga je nagradio štab 1. proleterskog korpusa kao komandanta najboljeg bataljona, uzor - bataljona u 6. neprijateljskoj ofanzivi (borbe oko Šuice), junački pao u borbi sa nemačkim vazdušnim desantom u odbrani Vrhovnog štaba.

Do oktobra 1944. godine bataljonom je komandovao Milan Jove Drakulić, rođen u Vrelu (Korenica) 1921. godine. U borbama za oslobođenje Beograda ovaj hrabri i daroviti komandant, neustrašivi borac i pregalac, jedan od onih junaka 4. bataljona koje su izdržali i razbili obruč u Gračacu, ali nije imao sreću da doživi oslobođenje voljenog grada. Pao je 15. oktobra u teškom okršaju u prvim redovima svoga bataljona u rejonu raskrsnice ulica Birčaninove i Kneza Miloša.

Do prve polovine marta 1945. godine, kada se ovaj bataljon kao četvrti u brigadi, gasi i nestaje s bojišta u rejonu Šida, bataljonom je komandovao Dmitar Olbina, rođen u Krbavici 1920. godine. Neposredno posle rata poginuo je u saobraćajnoj nesreći.

POLITIČKI KOMESARI

Na ovoj dužnosti prvo je bio Petar Ilije Basta, rođen u Srednjoj Gori 1916, nameštenik, sada genera-major u penziji, živi u Beogradu. Na dužnosti je ostao do kraja januara, kada je zamenjen i upućen na raspoloženje Komandi ličkog područja.

Oko 1. februara 1943. godine na dužnost komesara je postavljen Dušan Bože Ratković, rođen u Šalamuniću 1919. godine, sada penzioner, živi u Zagrebu.

Zatim je tu dužnost od maja 1943. godine obavljao Iso Lovrić, rođen u Širokoj Kuli 1913. godine, po zanimanju policajac, umro 1980. godine u Beogradu, kao potpukovnik u penziji. Na ovoj dužnosti Iso je ostao sve do decembra 1944. godine, kada je poslat za političkog komesara novoobrazovane artiljerijske brigade 6. proleterske divizije.

Na dužnost komesara bataljona zatim je došao Tomo Milić (ostali podaci nepoznati) i na taj dužnosti ostao sve do rasformiranja bataljona marta 1945. godine.

ZAMENICI KOMANDANTA

Na ovome položaju prvi je bio Milan Stevana Vukadinović, sve do 28. novembra 1943. godine, kada je postavljen za komandanta 3. bataljona.

Posle njega, na ovu dužnost je postavljen Dmitar Ivančević, rodom iz Švice (Otočac), koji je u Gračacu 15. januara ranjen. On je u leto 1944. godine poginuo kao komandant bataljona u 1. brigadi 35. ličke divizije na Oštrom Mihaljevcu (tt. 1050).

Nije se moglo utvrditi ko je obavljao ovu dužnost posle njega, od januara do septembra 1943. godine, kada je u oktobru iste godine na dužnost postavljen Đorđe Jovana Orlović i obavljao je do druge polovine decembra 1943. kada je preuzeo istu dužnost u 2. bataljonu.

Oa januara 1944. do oktobra iste godine na toj dužnosti je bio Dmitar Olbina, kada je postao komandant bataljona.

Koje su ličnosti dalje vršile ovu dužnost nije se moglo utvrditi, pa je moguće da ih nije ni bilo.

ZAMENICI POLITIČKOG KOMESARA

Na ovoj dužnosti je bio Petar Pantelije Hinić (Peica) do ulaska bataljona u brigadu. Zatim je ovu funkciju vršio Nikola Pejnović do novembra 1942. godine.

Tada je umesto njega na ovu dužnost postavljen Rade Korać (Raco) i obavljao je sve do pogibije 15. januara 1943. godine.

Od tada pa do avgusta 1943. godine zamenik komesara je bio Nikola Dane Vukobratović, rođen 1920. godine u Grabušiću, trgovački pomoćnik. On je jedan od onih pedesetorice div-junaka 4. bataljona koji su izdržali kobni 15. januar 1943. godine okruženi u Gračacu, da bi se uveče žestokim jurišem probili iz neprijateljskog smrtonosnog zagrljaja. Jedan je od retkih koji se u tome jurišu probio iz obruča i u stroju brigade došao do pobede i slobode, dok je ogromna većina tih junaka, koji su učinili podvig dostojan divljenja i vredan pamćenja, junački pala u stroju brigade na raznim poprištima u daljem vojevanju za slobodu. Sada je pukovnik u penziji, živi u Beogradu.

Od avgusta 1943. do oktobra 1944. godine, na ovoj dužnosti je bio Jovo Manojla Hinić.

Posle njega pa do rasformiranja bataljona u martu 1945. godine, na ovoj dužnosti je bio Ilija Budisavljević (lean) rođen u Pećanima 1922. godine. Umro je u Beogradu kao potpukovnik u penziji.

OPERATIVNI OFICIRI

Na ovoj dužnosti je bio Emil Antić, španski borac (ostali podaci nepoznati) i obavljao je do novembra 1942. godine. Pedesetih godina poginuo je u saobraćajnoj nesreći.

Posle njega pa do februara 1943. godine na ovoj dužnosti je bio Milanko Mihovilović.

Od maja do septembra 1943. godine na dužnosti je bio Boško Nikolić, rođen 1915. godine u Sremu, aktivni poručnik, sada pukovnik u penziji. Živi u Beogradu.

Od oktobra 1943. godine do decembra 1944. godine na ovoj dužnosti je bio Dušan Miloša Majstorović, rođen u Doljanima (D. Lapac) 1914. godine, radnik, da bi u Beogradu preuzeo novu dužnost - komandanta auto-bataljona. U činu pukovnika u penziji živeo je u Beogradu. Umro je 1982. godine.

OBAVEŠTAJNI OFICIRI

Nije se pouzdano moglo utvrditi koje prvih meseci po ulasku u brigadu bio na ovoj dužnosti. Neko vreme, od decembra 1942. godine, do januara 1943. godine ovu dužnost je obavljao Nikola Vukobratović.

Od februara do kraja 1943. godine ovu dužnost je obavljao Geco Končar, rođen u Končarevom Kraju 1915. godine.

Posle toga do decembra 1944. godine ovu dužnost je obavljao Dušan Majstorović, mada je bio postavljen na dužnost operativnog oficira.

Ostale ličnosti na ovome položaju nisu poznate.[509]

509) Sa autorom u rekonstrukciji učestvovali su: Jovo Hinić, Nikola Vukobratović, Dane Ugarković, a konsultovani su i neki ranije navedeni drugovi. Na kraju nužno je dodati sledeće: kao što se vidi rekonstrukcija štabova, naročito štabova bataljona, zasniva se uglavnom na sećanjima preživelih i još živih učesnika, a tek ponešto na istorijskim izvorima. Otuda je objektivno moralo doći do nepreciznosti, pojedinih omaški, čak i do grubih grešaka kod pominjanja (ili ne pominjanja) pojedinih ličnosti na odgovarajućim položajima. Autor, stoga, očekuje da se sve to primi s punim razumevanjem, kao neminovnost a ne kao namera autora.

ŠTAB 5. MITRALJESKOG BATALJONA

Ovaj bataljon je formiran početkom novembra 1942. godine u Ličkom Petrovom Selu, a ugašen je 5. maja 1943. godine. Komandant bataljona, od osnivanja do kraja, bio je Bude Divjak, rođen u Turjanskom 1914. godine, aktivni podoficir, sada pukovnik u penziji, živi u Beogradu. Politički komesar bataljona od osnivanja do decembra 1943. godine bio je Petar Jove Balać (Žika), kada je preuzeo istu dužnost u 2. bataljonu. Posle njega, pa do gašenja bataljona na ovoj dužnosti je bio Daćo Čupurdija, rodom iz Frkašića, trgovački pomoćnik. Zamenik političkog komesara bio je Jovo Hinić, za celo vreme njegovog postojanja. Drugih članova štaba nije bilo.